

Vad tycker föräldrar om skolan?

– frågor om kvalitet, valfrihet och vinst

2025-10-29

Inledning

I många år har debatten om den svenska skolan och det svenska skolsystemet handlat om friskolor, skolval och vinster.

Opinionsundersökningar genom åren har visat att en majoritet av väljarna vill förbjuda vinster i skolan och i den politiska debatten framställs vinst och kvalitet ofta som varandras motsatser.

Men hur ser det egentligen ut om man går bortom den ideologiska debatten och i stället lyssnar på dem som har störst insyn i skolans verklighet? Landets föräldrar möter skolan varje dag, följer sina barns utveckling och har inte sällan erfarenheter från både kommunala skolor och friskolor.

I denna rapport presenteras resultatet av en unik enkät som Demoskop genomfört på uppdrag av Almega Utbildning, och som besvarats av 2073 föräldrar med barn i åldrarna 2–19 år. Syftet var att ta reda på vad föräldrar tycker om kvaliteten i den skola de valt åt sina barn, vilka kriterier som är viktigast vid valet av skola och vilka åtgärder de tycker är mest angelägna för att förbättra svensk skola generellt.

I föräldrarnas svar framträder en betydligt mer nyanserad och komplex bild än den som dominerar i det offentliga samtalet. Föräldrar är i stor utsträckning nöjda med sina barns skola och föräldrar till barn i friskolor är betydligt mer nöjda och gör sina skolval med större fokus på kvalitet.

Ett av de mest intressanta resultaten i enkäten framträder när föräldrar får frågan om vad de anser vara viktigast: att det införs ett vinstförbud för friskolor eller att dagens utbud av skolor bevaras. Här är föräldraopinionen delad men färre än varannan anser att ett vinstförbud bör införas om konsekvensen blir färre skolor att välja mellan.

Den här rapporten ger nya och viktiga insikter från dem som dagligen möter den svenska skolan. Att svaren i flera fall står i kontrast till opinionsmätningar där allmänheten ska ta ställning i enkla ja eller nej-frågor borde väcka många politikernas intresse. Inte minst med tanke på de utredningsförslag som ligger på bordet, som riskerar att kraftigt begränsa friskolors möjligheter att verka.

2025-10-29

Sammantaget ger Sveriges föräldrar i den här rapporten en bild av en skola som i stort fungerar mycket väl, där utbildningens kvalitet är det allra viktigaste och där valfriheten och möjligheten att välja mellan många olika skolor har ett starkt stöd.

Andreas Mörck

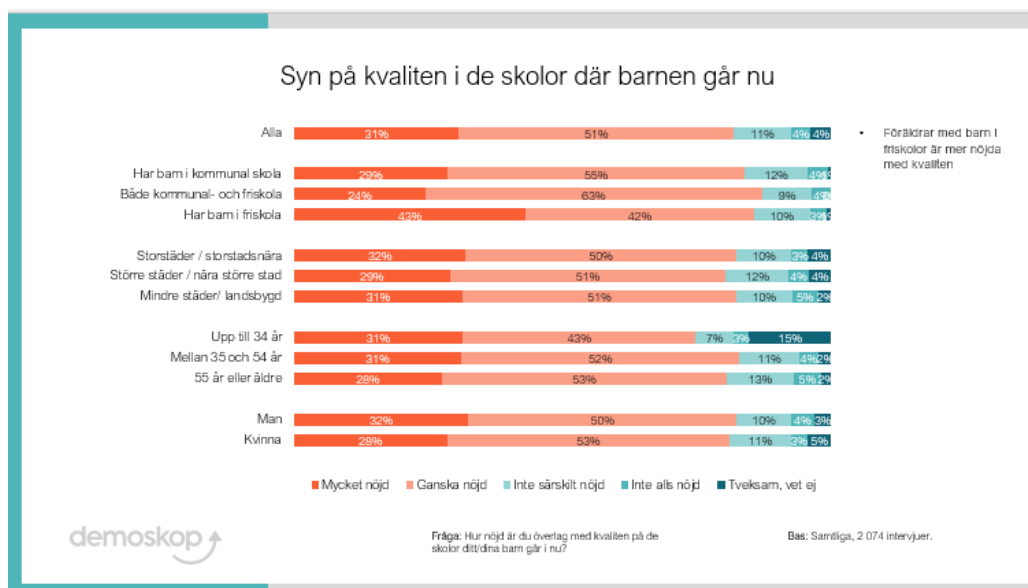
Förbundsdirektör Almega Utbildning

Föräldrar som valt friskolor är mer nöjda

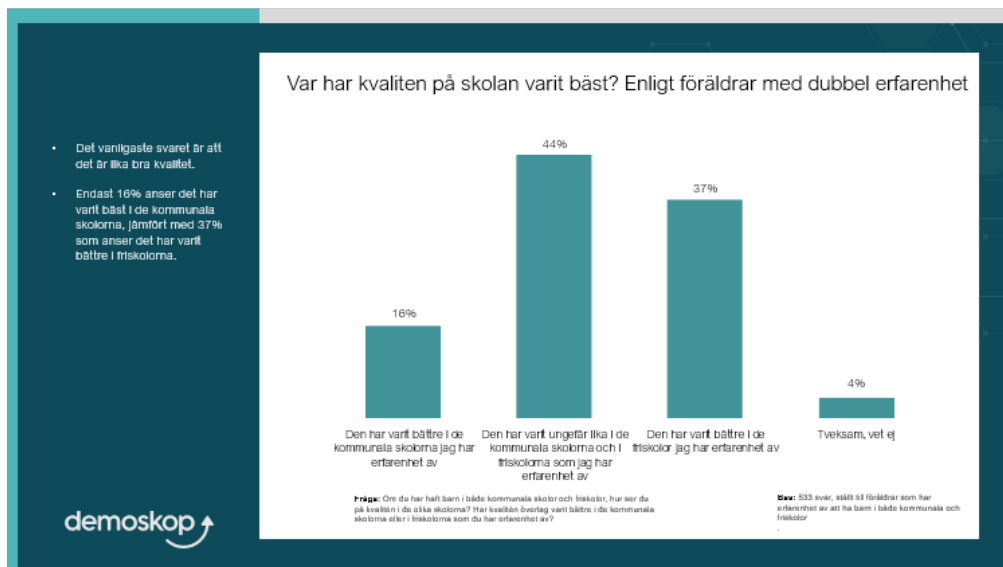
Undersökningen visar att **82 procent** av alla föräldrar är mycket eller ganska nöjda med kvaliteten i sina barns skola. Endast 15 procent är missnöjda. Detta är en stark indikation på att den svenska skolan i stort, trots den ofta negativa tonen i debatten, i huvudsak möter föräldrars förväntningar.

Skillnaderna mellan kommunala och fristående skolor är dock tydliga.

43 procent av friskoleföräldrarna är mycket nöjda med kvaliteten i den skola de valt, att jämföra med **29 procent** för föräldrar med barn i kommunala skolor.

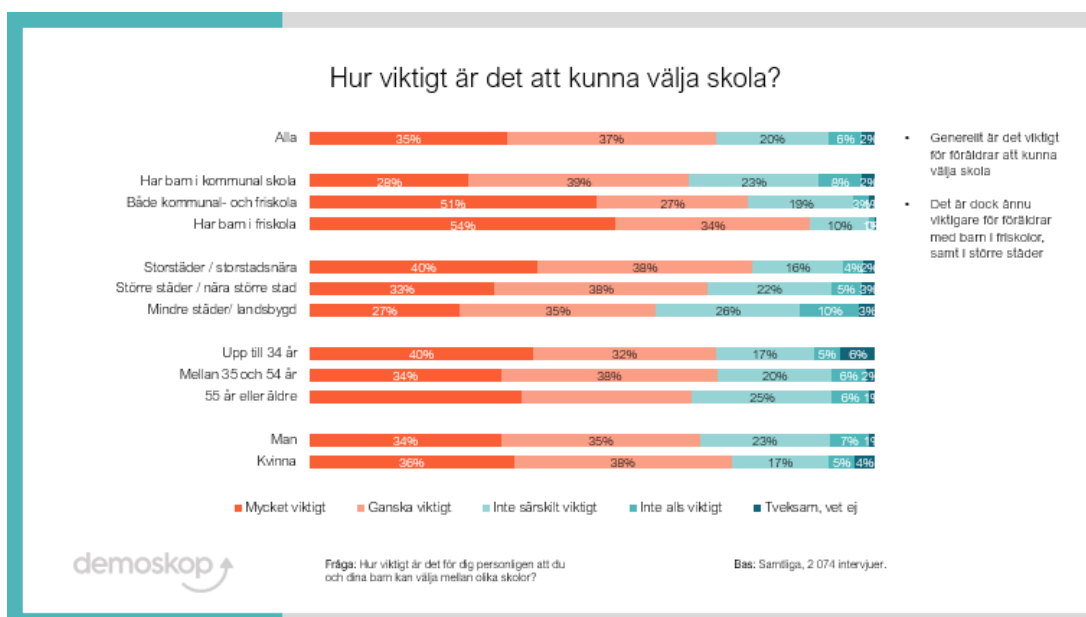
Föräldrar med erfarenhet av både kommunala och fristående skolor är mer nöjda med kvaliteten i friskolan. **37 procent** i den här gruppen svarar att kvaliteten i friskolan varit bättre än i den kommunala medan endast **16 procent** svarar att den kommunala skolan haft bättre kvalitet. De flesta, **44 procent**, anser dock att kvaliteten har varit ungefär likvärdig i båda skolformerna.

Starkt stöd för valfriheten – föräldrar med barn i friskolor prioriterar kvalitet högst

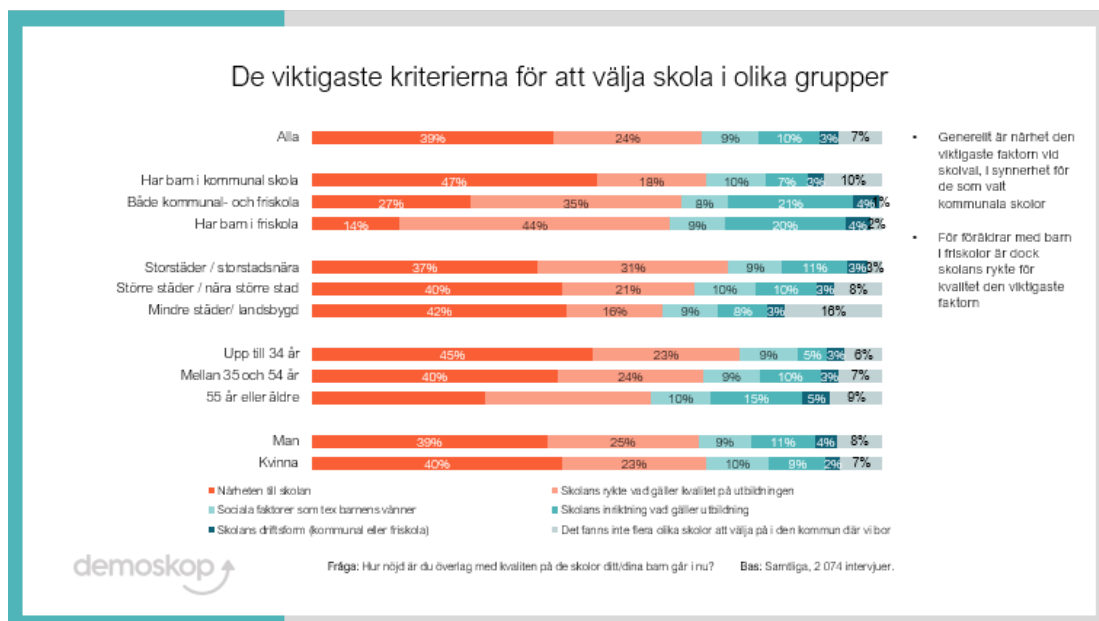
Många undersökningar har genom åren visat att valfriheten inom skolan är viktig för väljare. Den bilden förstärks även i den här undersökningen. **72 procent** av föräldrarna svarar att det är mycket eller ganska viktigt att kunna välja skola.

Bland friskoleföräldrar är andelen så hög som **88 procent**, vilket understryker att de som gjort ett aktivt val värderar valfriheten högre.

Skillnaderna i vad som styr valet av skola är tydliga:

- Friskoleföräldrar väljer främst utifrån ryktet om skolans kvalitet: **44 procent** svarar att det är det viktigaste kriteriet i samband med skolval.
- Föräldrar med barn i kommunala skolor väljer i första hand utifrån närhet: **47 procent** anger att det är det viktigaste kriteriet.
- Endast **14 procent** av friskoleföräldrarna svarar att närhet är det viktigaste kriteriet.
- Fler friskoleföräldrar (**20 procent**) än kommunala (**7 procent**) väljer utifrån utbildningens inriktning.

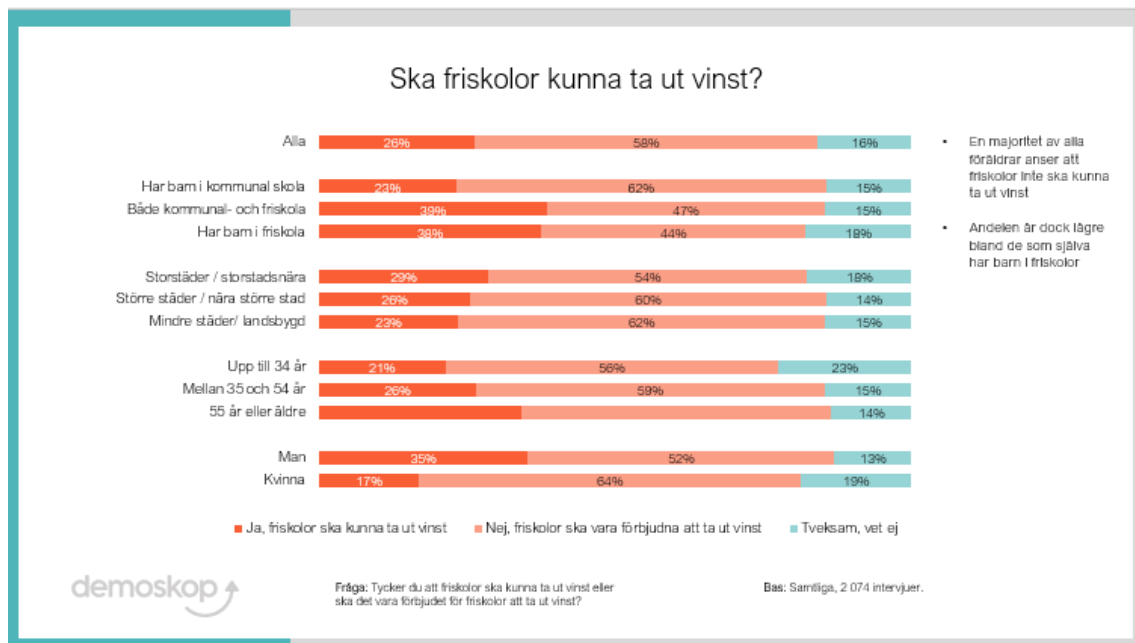

Dessa resultat visar att föräldrar som väljer friskolor prioriterar god kvalitet och att de är beredda att kompromissa med vardagslogistiken för att deras barn ska gå på en bra skola. Kommunala skolor är däremot i högre grad ett naturligt val för föräldrar som sätter praktiska faktorer som närhet främst.

En majoritet tror att vinstförbud leder till färre skolor

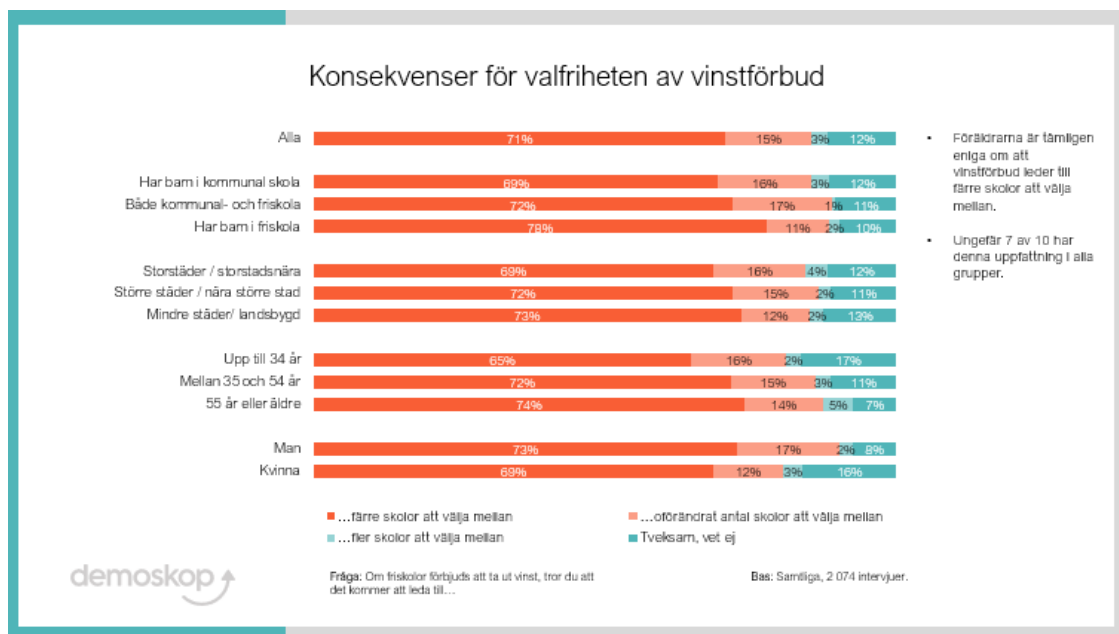
Frågan om vinster i skolan delar föräldrarna. **58 procent** svarar på rak fråga att det är fel att friskolor ska kunna ta ut vinst, vilket speglar den allmänna opinionen i vinstfrågan väl. Om något så är föräldrar som själva har barn i skolan något mindre negativa till vinster än gemene

man. Föräldrar med barn i friskolor är mindre negativa till vinster än föräldrar med barn i kommunala skolor.

När vinstfrågan sätts i relation till valfrihet blir bilden mer komplex och många tror att ett vinstförbud skulle leda till att det blir färre skolor att välja mellan.

71 procent av föräldrarna tror att ett vinstförbud skulle leda till färre skolor att välja mellan. Bland friskoleföräldrar är siffran ännu högre – **78 procent**.

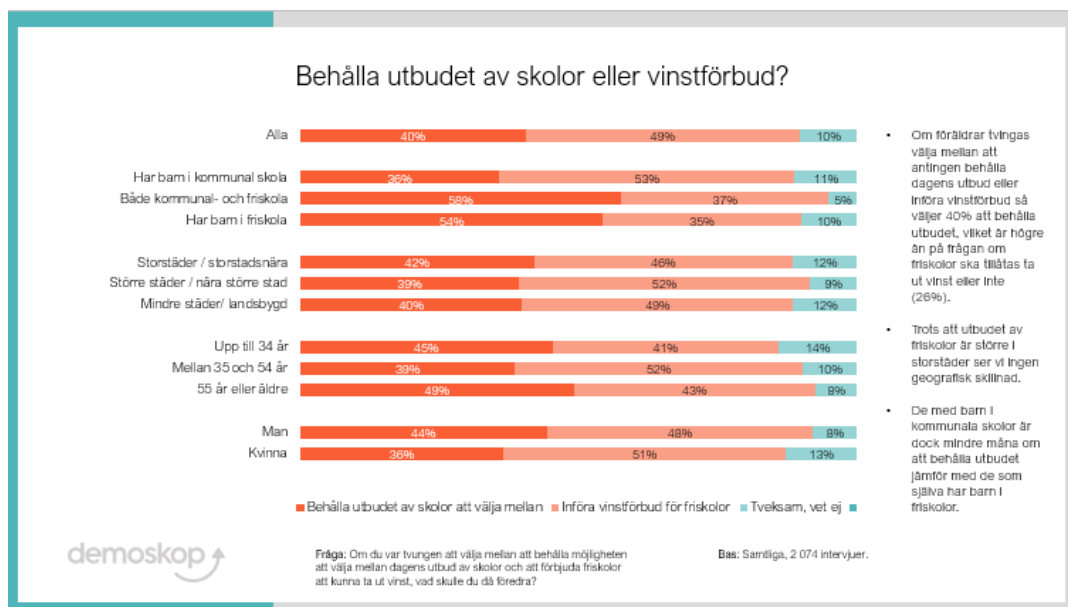
Det visar att även om många är kritiska till vinster, är man samtidigt väldigt medveten om att friskolornas existens är beroende av möjligheten till ekonomisk hållbarhet och att kunna ge utdelning till ägare.

Inte ens hälften vill ha vinstförbud om det innebär färre skolor

När valet står mellan att införa vinstförbud *eller* att behålla dagens utbud av skolor blir svaren relativt jämnt fördelade:

- **49 procent** vill införa vinstförbud.
- **40 procent** vill behålla dagens utbud.

Bland friskoleföräldrar vill fler behålla utbudet av skolor än att införa förbud, vilket stärker bilden av att den gruppen i högre grad ser vinsten som en förutsättning för att säkra mångfalden av skolor. **54 procent** av friskoleföräldrarna svarar att de hellre behåller dagens utbud av skolor än inför ett vinstförbud – bara **35 procent** svarar att de hellre ser ett vinstförbud.

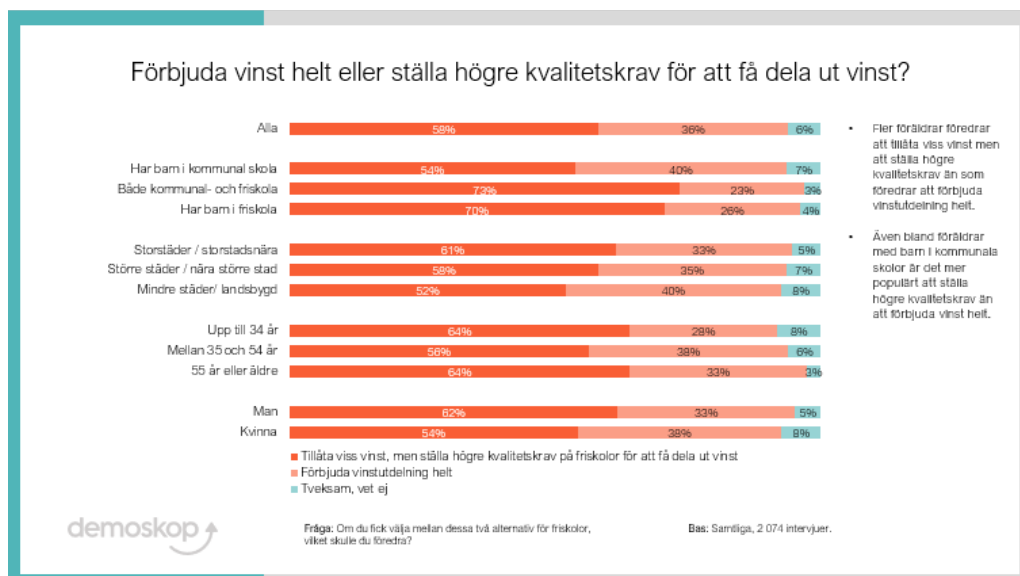
Hellre krav på kvalitet än vinstförbud

På frågan om vad föräldrarna helst ser, högre kvalitetskrav för att friskolor ska få dela ut vinst eller totalt förbud mot vinstutdelning, svarar **58 procent** att de föredrar högre kvalitetskrav. **38 procent** svarar att de hellre ser att vinstutdelning förbjuds helt och hållet.

Bland föräldrar med barn i friskolor svarar **70 procent** att de föredrar högre kvalitetskrav i stället för vinstutdelningsförbud – men även bland föräldrar med barn i kommunala skolor är siffran **54 procent**.

Detta visar att majoriteten av alla föräldrar är för vinstutdelning så länge kvaliteten är hög.

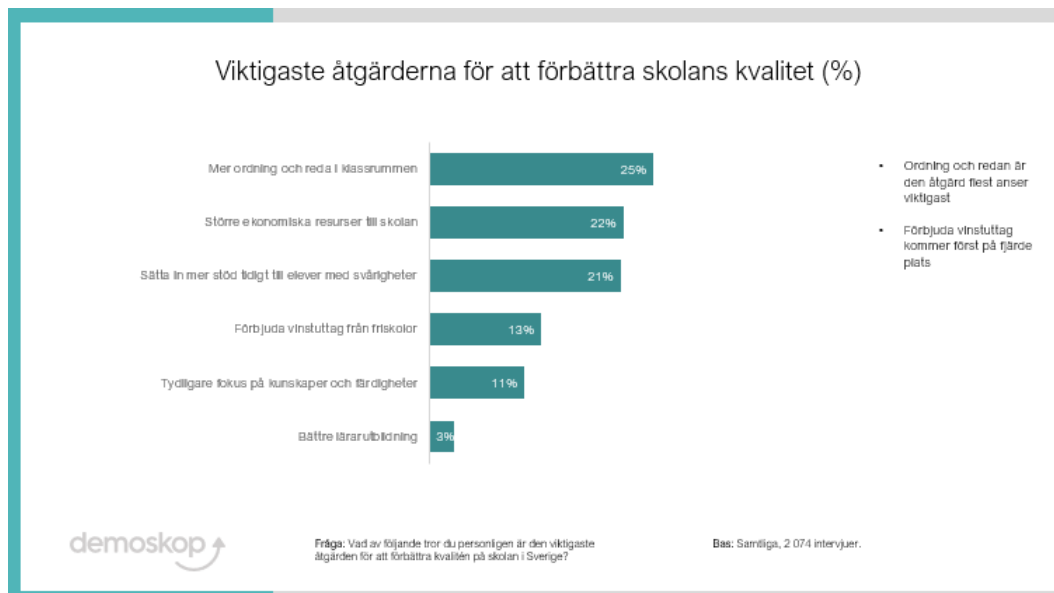
Föräldrar efterlyser klassrumsnära åtgärder

När föräldrarna tillfrågas om vad som skulle höja kvaliteten i svensk skola generellt hamnar frågan om vinst långt ner på listan. Endast **13 procent** ser vinstförbud som den viktigaste åtgärden. I stället lyfter föräldrarna fram områden som ligger nära undervisningens kärna:

- **25 procent** vill ha mer ordning och reda i klassrummen.
- **22 procent** vill se ökade resurser till skolan.
- **21 procent** prioriterar tidigt stöd till elever med svårigheter.

Detta visar att föräldrar främst efterfrågar åtgärder som påverkar undervisning, trygghet och stöd – alltså det som direkt märks i barnens vardag. Ideologiska frågor om driftsformer och vinst framstår som sekundära i förhållande till skolans förmåga att skapa en god lärandemiljö.

En annan intressant siffra är att endast **11 procent** anger "tydligare fokus på kunskaper och färdigheter". Det är en relativt låg siffra, vilket kan bero på att många föräldrar redan upplever att skolan har ett sådant fokus. Det stämmer väl överens med att en klar majoritet av föräldrarna är nöjda med den skola deras barn går i.

Avslutande reflektion: Ett högt politiskt spel

För den som följer debatten om den svenska skolan borde svaren från föräldrarna i denna enkät förvåna. För de politiker som driver på för genomgripande förändringar på skolområdet borde den leda till eftertanke.

Sverige har en skola som resultatmässigt står sig väl i internationella jämförelser, vilket både senaste PISA och TIMSS visade. Vi har föräldrar som överlag är nöjda med sina barns skola, vilket även Skolinspektionens årliga enkät slår fast. Vi har därutöver rapporter som visar att elever i friskolor presterar bättre än elever i kommunala skolor, när hänsyn tas till elevernas olika bakgrund, samt att positiv konkurrens från friskolor bidrar till att höja resultaten även i kommunala skolor.

Trots detta är framtiden för hundratusentals friskoleelever oviss. Om förslagen som innebär sänkt skolpeng för elever i friskolor och förbud mot vinster och värdeöverföringar går igenom så hamnar den svenska skolan i ett helt nytt läge. Varje ansvarsfull beslutsfattare bör därför noggrant analysera vad som ligger i vågskålen.

För oss som företräder landets friskolor är föräldrarnas svar i den här enkäten ytterligare en bekräftelse på att kvalitet måste vara den vägledande principen för svensk skolpolitik.

Föräldrarna vill se starkare fokus på undervisningen, mer resurser som gör skillnad för eleverna, tidiga insatser och mer arbetsro i klassrummen. En politik som utgår från dessa prioriteringar har betydligt större chans att vinna förtroende hos dem som möter skolan varje dag än en politik som ensidigt fastnar i debatten om driftsform, vinst och misstänkliggörande.

Om vi vill ha en bättre skola för alla elever behöver politiken skifta fokus och säkra reformer som leder till ökad kvalitet, studiero och likvärdighet för alla elever.

Marie Pilfalk

Styrelseordförande Almega utbildning

Fakta om undersökningen

Resultaten bygger på 2074 intervjuer med föräldrar som har hemmaboende barn i åldrarna 2–19 år.

Undersökningen genomfördes av Demoskop.

Syftet var att belysa föräldrars syn på kvalitet, valfrihet och vinster i skolan.